

Grau en Antropologia Social i Cultural

GUIA DOCENT

Codi assignatura:101277

Nom assignatura: Textos i Audiovisuals Etnogràfics

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	Textos i audiovisuals etnogràfics
Codi	101277
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer Curs, primer semestre
Horari	Dimarts i dijous de 10:00 a 11:30h
Lloc on s'imparteix	Facultat de Filosofia i Lletres
Llengües	Castellà, Català, (anglès –textos i audiovisuals–)

Professor/a de contacte

Nom professor/a	Jordi Grau Rebollo
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	Facultat de Filosofia i Lletres .Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-213
Telèfon (*)	935813485.
e-mail	Jordi.grau@uab.cat
Horari d'atenció	Concertar per correu electrònic

2. Equip docent

Nom professor/a	Jordi Grau Rebollo
Departament	Antropologia Social i Cultural
Universitat/Institució	Facultat de Filosofia i Lletres .Universitat Autònoma de Barcelona
Despatx	B9-213
Telèfon (*)	935813485.
e-mail	Jordi.grau@uab.cat
Horari de tutories	Presencials: Dimarts i Dijous: 11:30-13:00h; Prèvia cita: Dilluns: 10:00 -11:30

(Afegiu tants camps com sigui necessari)

3.- Prerequisits

(prerequisits oficials i/o coneixements necessaris per a seguir correctament l'assignatura)

A les assignatures de primer es podria incloure informació sobre els coneixements mínims necessaris per a cursar l'assignatura, com a consells sobre quins temes repassar

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Assignatura de primer curs que desenvolupa la formació que es considera bàsica per a cursar els estudis d'Antropologia. Constitueix part de la matèria *Conceptes i camps bàsics de l'antropologia*.

En aquesta assignatura es treballa l'anàlisi de conceptes i camps clàssics de l'Antropologia a través dels textos etnogràfics i les fonts audiovisuals, tot situant les categories descriptives i teòriques en el context històric de la disciplina i mostrant de manera crítica els recursos estilístics dels documents etnogràfics.

En acabar l'assignatura, l'alumne serà capaç de:

- Reconèixer la variabilitat cultural i prevenir la formulació de judicis etnocèntrics.
- Gestionar les fonts d'informació etnogràfica clàssiques i actuals de cara a l'obtenció de dades.
- Explicar i exposar els resultats de l'anàlisi del corpus etnogràfic seleccionat.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència

A.1. Demostrar que es coneix i comprèn la història de l'antropologia i la gènesi dels seus conceptes bàsics.

Resultats d'aprenentatge

- A.1.1. Conèixer i comprendre les teories relatives a les accepcions del concepte de cultura

Competència

A.5. Aplicar el coneixement de la variabilitat cultural i de la seva gènesi per a evitar projeccions etnocèntriques.

Resultats d'aprenentatge

- A.5.1. Distingir entre evolució de sistemes econòmics i progrés.
- A.5.2. Reconèixer les alternatives a l'organització occidental del parentiu.
- A.5.3. Detectar formes d'exercici del poder en distintes societats.
- A.5.4. Ser respectuós amb la diversitat de creences.

Competència

C.2. Utilitzar el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crític i de síntesi.

Resultats d'aprenentatge

- C.2.1. Identificar la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
- C.2.2. Aprehendre la diversitat cultural a través de l'etnografia.

Competència

T.1. Buscar, seleccionar i gestionar informació de forma autònoma tant en fonts estructurades com en informació distribuïda en la xarxa. Fer servir de forma experta les possibilitats d'Internet.

Resultats d'aprenentatge

- T.1.1. Localitzar de forma autònoma informació en bases de dades.
- T.1.2. Saber incorporar informació d'Internet en la recerca etnogràfica.

Competència

T.4. Reconèixer i posar en pràctica les següents habilitats per al treball en equip: compromís amb l'equip, hàbit de col·laboració, capacitat per a incorporar-se a la resolució de problemes.

Resultats d'aprenentatge

- T.4.1. Col·laboració en equip per al treball conjunt.

Competència

Respectar la diversitat i pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

- Identificar la variabilitat cultural.
- Evitar els judicis etnocènrics.

6.- Continguts de l'assignatura

Etnografia, alteritat i cultura.

- Aproximació al debat sobre el concepte "cultura".
- *Nosaltres* i els *altres*. La construcció sociocultural de l'alteritat.
- Variabilitat i comparació cultural.
- Etnografia, textos i audiovisuals etnogràfics.
- Arxius etnogràfics. Els HRAF i els e-HRAF.

Els contextos històrics de l'etnografia.

- L'adveniment acadèmic de l'antropologia.
- La producció etnogràfica I. Des de començaments de segle XX fins a la Segona Guerra Mundial.
- La producció etnogràfica II. Des de la Segona Guerra Mundial fins la dècada dels 1970.
- La producció etnogràfica III. Des dels anys 1970 fins a l'actualitat.

Textos i audiovisuals etnogràfics. Aproximació als grans camps clàssics de l'antropologia a través de l'etnografia.

- Estratègies de subsistència i sistemes econòmics.
- Organització del parentiu.
- Institucions polítiques.
- Sistemes de creences.

L'etnografia en el context actual.

- Aportacions de l'etnografia als debats socials actuals.
- Nous formats i suports de registre etnogràfic.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

(metodologia docent)

- Classes magistrals amb suport de les noves tecnologies de la informació i la comunicació (NTIC).
- Presentació i directrius per a la cerca autònoma de documentació en arxius i bases de dades etnogràfiques.
- Visionat i discussió de documentals etnogràfics.
- Elaboració de recensions i treballs bibliogràfics (individuals o en grup) a partir d'una guia per a la seva elaboració.
- Realització d'esquemes, mapes conceptuals i resums.

(Activitats Formatives)

- Classes teòriques i sessions de discussió orientada de documents audiovisuals i escrits.
- Sessions de treball dirigit en àules d'informàtica i multimèdia.
- Definició de paraules i conceptes clau.
- Simulacions de cerca i buidat de dades etnogràfiques en formats multimèdia.
- Lectura comprensiva i discussió de textos, i anàlisi de productes audiovisuals de contingut etnogràfic. Elaboració de fitxes de lectura.
- Estudi individual i discussió en equip prèvia a la presentació de treballs.
- Exposicions orals i elaboració de treballs.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides

Exposicions professor	30	L'estudiant es familiaritza amb el coneixement de la variabilitat cultural i de la seva gènesi per a evitar projeccions etnocèntriques
Anàlisi documents etnogràfics textuals i audiovisuals	12	L'estudiant utilitza el corpus etnogràfic i teòric de la disciplina amb capacitat d'anàlisi crític i de síntesi.

Supervisades

Tutories individuals presencials i virtuals.	9	L'estudiant aprehèn la diversitat cultural a través de l'etnografia.
Tutories treball tutoritzat	14	L'estudiant col·labora en equip per al treball conjunt.

Autònomes

Cerca d'informació (ehraf, internet...)	10	L'estudiant localitza de forma autònoma informació en bases de dades.
Lectures i visionats	32	L'estudiant evita els judicis etnocèntrics.
Estudi Personal	40	L'estudiant identifica la variabilitat cultural.

8.- Avaluació

(Indicar el tipus d'evidències d'aprenentatge que l'estudiant haurà de lliurar, el seu pes en la qualificació final, els criteris d'avaluació, la definició de "no presentat", el procediment de revisió de les proves, el tractament d'eventuals casos particulars, etc.)

Mòdul 1. Lliurament d'un treball, individual o en grup, a partir del guió que s'explicarà a classe i es trobarà al Campus Virtual. Ponderació: 50 %.

El mòdul es considerarà no presentat si no es lliura aquest treball.

A l'espai de l'assignatura al Campus Virtual trobareu el guió de amb indicació de l'extensió, les pautes formals de presentació, els criteris d'avaluació i el procediment de revisió.

Els grups els podran confegir els propis estudiants a través de l'eina corresponent del Campus Virtual. La data límit per a formar un grup és el 5 de novembre de 2013.

Mòdul 2. Exercici pràctic, individual o en grup, articulat sobre l'extracció d'informació dels ehraf. (En el decurs del semestre, hi haurà sessions dedicades específicament al treball amb els ehraf). Ponderació: 20 % (d'aquest, un 10% correspon a l'assistència obligatòria a la sessió corresponent i un altre 10% al resultat de l'exercici lliurat).

El mòdul es considerarà no presentat si no s'assisteix a la sessió que correspongui o no es lliura el resultat de l'exercici.

A l'espai de l'assignatura al Campus Virtual trobareu les característiques del treball, els enllaços a les fonts, documents d'ajuda, els criteris d'avaluació i el procediment de revisió.

L'assistència és obligatòria a la sessió programada per al grup al qual es pertanyi. Els grups els formarà el professor a l'inici del curs i s'anunciaran al Campus Virtual.

Mòdul 3. Lliurament de fitxes de lectura de les referències seleccionades com a bibliografia obligatòria del curs (dossier), treballades individualment per l'estudiant amb discussió a l'aula. Ponderació conjunta: 30%.

El mòdul es considerarà no presentat si no es lliuren, com a mínim, 2 fitxes. Amb un mínim de tres fitxes es farà la mitjana de notes (cada fitxa no entregada comptarà 0 punts).

A l'espai de l'assignatura al Campus Virtual trobareu la plantilla que cal omplir per a cada una de les lectures programades.

La qualificació final serà **No presentat** quan no s'hagi completat l'avaluació de, com a mínim, dos mòduls.

Per a superar l'assignatura, caldrà aprovar cada un dels mòduls que componen l'avaluació. Les evidències d'aprenentatge lliurades/presentades i no superades donaran dret a la reavaluació d'aquella part en la data estipulada (respectant els terminis que estableixi la Facultat a aquest efecte).

Les dates concretes de lliuraments/presentació es confirmaran a l'inici del curs i estaran disponibles al Campus Virtual. Així mateix, quan es confirmi la data de reavaluació fixada per la Gestió Acadèmica de la Facultat, es comunicarà a través del Campus Virtual.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Treball, amb guió, sobre una etnografia.	30	- L'estudiant aprehèn la diversitat cultural a través de l'etnografia.
Treball, amb guió, sobre tres documents etnogràfics audiovisuals.	15	- L'estudiant identifica la variabilitat sociocultural a través de textos etnogràfics i fonts audiovisuals.
Exercici a partir de l'extracció d'informació d'internet i bases de dades etnogràfiques.	3	- L'estudiant col·labora en equip per al treball conjunt. - L'estudiant localitza de forma autònoma informació en bases de dades - L'estudiant sap incorporar informació d'internet en la recerca etnogràfica.
Fitxes de lectura a partir de referències seleccionades.	12 (lectura i completar fitxa)	- L'estudiant identifica la variabilitat cultural. - L'estudiant evita els judicis etnocèntrics.

9- Bibliografia i enllaços web

Dossier de lectures:

- Bohannan, Laura (1998 [1996]) "Shakespeare en la Selva", en Boivin, Mauricio, Rosato, Ana y Arribas, Victoria (eds.) (1998) *Constructores de otredad. Una introducción a la Antropología Social y Cultural*. Buenos Aires: Eudeba; pp: 75-80. [Original: Bohannan, Laura (1966) "Shakespeare in the bush". *Natural History*, 75: 28-33.
- Malinowski, Bronislaw (1986 [1922]) "Introducción: objeto, método y finalidad de esta investigación", a *Los Argonautas del Pacífico Occidental*. Vol.1. Barcelona: Planeta. pp. 19-42.
- Ruby, Jay (1996) "Visual Anthropology", en Levinson, David y Ember, Melvin (Eds.) *Encyclopaedia of Cultural Anthropology*. New York: Henry Holt and Company, pp: 1345-1351. (Disponible online en <http://astro.temple.edu/~ruby/ruby/cultanthro.html>).
- San Román, Teresa (1997). "Viejas estrategias para las crisis nuevas", en *La diferencia inquietante*. Madrid: Siglo XXI, pp. 168-211

Etnografia per al treball de Mòdul 1.

- Mallart, Lluís (1992) *Sóc fill dels Evuzok. La vida d'un antropòleg al Camerun*. Barcelona: Edicions La Campana. [Versió en castellà: Mallart, Lluís (2007) *Soy hijo de los Evuzok. La vida de un antropólogo en Camerún*. Barcelona: Ariel].

Llistat de documentals etnogràfics per avaluació.

- Bosio, B.; Molins, P. (1993) *Los Pigmeos, días de miel*. 50 min., Color.
- Flaherty, R. (1922) *Nanook of the North*, Pathé, [*Nanook el esquimal*]. USA. 70 min., B/N. (versió en castellano).
- Giner Abati, F. (2000) *Cambio cultural*. Serie *Los últimos indígenas*. RTVE. España, 30 min. Color.
- Pancorbo, Luis (2012 [1998]) *Bosquimanos*. Serie *Otros Pueblos*. RTVE. 45 min. Color.

Text suport Audiovisuals i treball audiovisuals:

- Grau Rebollo, Jorge (2001) *Antropología Social y Audiovisuales. Aproximación al análisis de los documentos fílmicos como materiales docentes*. Bellaterra: Publicacions d'Antropologia Cultural, UAB

Base de dades (arxiu etnogràfic) on-line (amb accés exclusivament des del Campus de la UAB o, des d'un altre ordinador connectat amb la UAB a través d'una Xarxa Privada Virtual):

- Electronic Human Relation Area Files: <http://ehrafworldcultures.yale.edu/ehrafe/>
- Human Relation Area Files: <http://www.yale.edu/hraf/userguides.html>

Bibliografia general:

Es recomana tenir un manual d'antropologia general a mà pel seguiment del curs. Es pot fer servir, per exemple, qualsevol dels següents:

- ANTA FÉLEZ, José Luis; LAGUNAS ÁRIAS, David (2002) *Introducción a la Antropología Social*. Pachuca (México): Universidad Autónoma del Estado de Hidalgo.
- BEATTIE, J. (1978) *Otras culturas*. México D.F.: F.C.E.
- BOHANNAN, P. (1992) *Para raros, nosotros. Introducción a la antropología cultural*. Madrid: Akal.
- EMBER, C.R.; EMBER, M. (1997) *Antropología cultural*. Madrid: Prentice Hall.
- FRIGOLÉ, J. [et al.] (1995) *Antropología Social*. Barcelona : Proa.
- HARRIS, M. (1998 [1981]) *Introducción a la antropología general*. Madrid: Alianza.
- KOTTAK, C. Ph. (2003) *Espejo para la humanidad. Introducción a la antropología cultural*. Madrid: McGraw-Hill. Tercera edición.
- LLOBERA, J.R. (1999) *Manual d'antropologia social*. Barcelona: Àgora, Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya.

Quant a diccionaris d'Antropologia, podeu fer servir, entre d'altres, els següents:

- AGUIRRE, Á. (Ed). (1993) *Diccionario temático de antropología*. Barcelona: Boixareu.
- BONTE, Pierre; IZARD, Michael; ABÉLÈS, Marion [et al] (1996) *Diccionario de Etnología y Antropología*. Madrid: Akal.
- GRESLE, François [et al] (1994) *Dictionnaire des sciences humaines : sociologie, anthropologie*. Paris : Fernand Nathan.
- ORTÍZ GARCÍA, Carmen; SÁNCHEZ GÓMEZ, Luis Ángel (Eds.) (1994) *Diccionario histórico de la Antropología Española*. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas,

Departamento de Antropología de España y América.

Com a text de suport per al material audiovisual es recomana:

- GRAU REBOLLO, Jorge (2001) *Antropología Social y Audiovisuales. Aproximación al análisis de los documentos fílmicos como materiales docentes*. Bellaterra: Publicacions d'Antropologia Cultural, UAB.

Per a desenvolupar les diverses entrades del temari, podeu recórrer, entre d'altres, a les següents referències:

Primera part:

- AZCONA, J. (1987) *Para comprender la antropología*. Estella: Verbo Divino.
- BANKS, Marcus; MORPHY, Howard (eds.) (1997). *Rethinking Visual Anthropology*. New Haven: Yale University Press; pp: 216-239.
- CAVALLI-SFORZA, L.; CAVALLI-SFORZA, F. (1994) *Qui som?* Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- CARRITHERS, Michael (2010 [1992]). *¿Por qué los humanos tenemos culturas? Una aproximación a la Antropología y la diversidad social*. Madrid: Alianza.
- CRAWFORD, P.I.; TURTON, D. (eds). (1992) *Film as ethnography*. Manchester: Manchester University Press.
- DÍAZ de RADA, Ángel (2010). *Cultura, Antropología y Otras Tonterías*. Madrid: Trotta.
- GONZALEZ ECHEVARRÍA, Aurora (1990) *Etnografía y comparación. La investigación intercultural en Antropología*. Bellaterra, UAB: Publicacions d'Antropologia Social.
- GONZALEZ ECHEVARRÍA, Aurora (1995) "Els Human relation Area Files i la Comparació Transcultural", en *Revista d'Etnologia de Catalunya*, (7), Juliol 1995, pp: 88-101.
- GRAU REBOLLO, Jorge (2002) *Antropología Audiovisual*. Barcelona: Bellaterra.
- HOCKINGS, Paul. (1995 [1975]) (ed.) *Principles of Visual Anthropology*. The Hague: Mouton.
- KAHN, J.S. (Ed.) (1975) *El concepto de cultura: textos fundamentales*. Barcelona: Anagrama.
- LAGACÉ, Robert O. (1974) *Nature and use of the HRAF files: a research and teaching guide*. New Haven: Human Relations Area Files, cop.
- MURDOCK, G.P. (1949) *Social Structure*. Nueva York: The Free Press.
- MURDOCK, G.P. (1975) "Muestra etnográfica mundial", en LLOBERA, J.R. (Ed.) (1975) *La antropología como ciencia*. Barcelona: Anagrama; pp: 23-229.
- ROSSI, I.; O'HIGGINS, E. (1981) *Teorías de la cultura y métodos antropológicos*. Barcelona: Anagrama

Segona Part:

- BARTH, Fredrik; GINGRICH, Andre; PARKIN, Robert; SILVERMAN, Sydel (2005) *One discipline, four ways: British, German, French, and American Anthropology*. Chicago: Chicago University Press
- BOHANNAN, Paul; GLAZER, Mark (1991) *Los fundamentos del pensamiento antropológico moderno*, Madrid: CSIC.
- DARNELL, Regna (comp.) (1974) *Readings in the History of Antropology*, New York: Harper & Row Publishers.
- EVANS-PRITCHARD, E.E. (1987) *Historia del pensamiento antropológico*. Madrid: Cátedra.
- HARRIS, Marvin (1983) *El desarrollo de la teoría antropológica*, Madrid: Siglo XXI.

- MERCIER, P (1995) *Historia de la antropología*. Madrid: Península
- PALERM, Ángel (1980) *Antropología y Marxismo*. México D.F.: Editorial Nueva Imagen..
- REYNOSO, C. (1998) *Corrientes en antropología contemporánea*. Buenos Aires: Biblos.
- STOCKING, G. W. (1999) *After Tylor. British Social Anthropology, 1888-1951*. London: The Athlone Press.
- VOGET, F.W. (1975) *A History of Ethnology*. New York: Holt, Rinehart and Winston.

Tercera Part:

- FIRTH, R. (Ed.) (1974) *Temas de antropología económica*. México: F.C.E.
- FOX, Robin (1980 [1967]) *Sistemas de Parentesco y Matrimonio*. Madrid: Alianza.
- GLUCKMAN, M.; DOUGLAS, M.; HORTON, R. (1988) *Ciencia y brujería*. Barcelona: Anagrama.
- GODELIER, M (1982) *La producción de los grandes hombres*. Madrid: Akal.
- GODELIER, M. (Ed.) (1976) *Antropología y economía*. Barcelona: Anagrama.
- GONZÁLEZ ECHEVARRÍA, Aurora; SAN ROMÁN, Teresa; VALDÉS, Ramón (2000[1986]). *Tres escritos introductorios al estudio del parentesco*. Bellaterra, UAB: Publicacions d'Antropologia Cultural.
- LEWELLEN, T. (1985) *Antropología política*. Barcelona: Edicions Bellaterra.
- LLOBERA, J.R. (1979) *Antropología política*. Barcelona: Anagrama.
- MEILLASSOUX, C. (1987) *Mujeres, graneros y capitales*. Barcelona: Icària.
- SERVICE, E. (1990) *Los orígenes del estado y la civilización*. Madrid: Alianza.

Quarta part:

- ARDEVOL, E. (2005) *Catálogo de sueños: las relaciones interpersonales por Internet como producto de consumo*. Simposio Antropología de los media, XI Congreso de Antropología, Sevilla, Septiembre, 2005.
- GRIMSHAW, Anna. (2011). The bellwether ewe: Recent developments in ethnographic filmmaking and the aesthetics of anthropological inquiry. *Cultural Anthropology*, 26(2), 247-262.
- INDA, J.X; ROSALDO, R. (Eds.) (2002) *The Anthropology of Globalization: a reader*. Malden, Mass. : Blackwell Publishers.
- MARGOLIS, Eric; PAUWELS, Luc (Eds.) (2011) *The SAGE Handbook of Visual Research Methods*. London: SAGE
- PINK, Sarah (2009) *Doing Sensory Anthropology*. London: Sage.
- PINK, Sarah (Ed.) (2009 [2007]) *Visual Interventions. Applied Visual Anthropology*. New York, Oxford: Berghahn Books
- PINK, Sarah. (2011). Images, senses and applications: Engaging visual anthropology. *Visual Anthropology*, 24(5), 437-454.

Requisits formals de presentació de treballs:

- Cada alumne/a ha de dur a terme les activitats proposades al grup on s'ha matriculat.
- No s'acceptaran treballs lliurats fora de termini.
- El treball pot fer-se en grup. En aquest cas, la nota serà la mateixa per tots els components del grup.
- No s'acceptaran treballs que no s'ajustin als següents estàndards de format:
 - a) Hauran de ser mecanografiats (ordinador o màquina d'escriure), a una sola cara amb interlineat d'1'5 o doble espai, i mida de font 12 (arial o times new roman).
 - b) A la portada hi figurarà clarament el(s) nom(s) de l'autor(s)/a(es).
 - c) Al començament del treball hi haurà un índex amb la paginació real.
 - d) Totes les planes estaran numerades.

- e) Totes les al·lusions literals o referencials estaran correctament citades. (Podeu consultar els criteris de cita bibliogràfica al document elaborat per Aurelio Díaz Fernández: “Criterios de cita bibliográfica, una propuesta”: <http://revista-redes.rediris.es/recerca/jlm/Criteriosdecitafinal.pdf>).
- f) Els fulls estaran grapats, enfundats amb algun sistema de subjecció rígid o enquadernats en espiral. No s'acceptaran fulls clipats ni dipositats dins d'una funda de plàstic sense altre mecanisme de subjecció.
- El treball podrà ser redactat en català o castellà. (Els i les alumnes participants en programes d'intercanvi internacional poden lliurar el treball en anglès o francès).

Consulteu l'espai de l'assignatura al Campus Virtual per a més informació respecte els criteris formals i de valoració dels treballs.